Bir Türk'e gönül verdi ve ortadan kayboldu

Gerçek adı Eva Abrahamson olan Bender, Türkiye macerasına bir gece kulübü dansçısı olarak başladı. Ancak dönemin yönetmenleri bu "Kuzeyli güzelliği" fark etmekte gecikmedi. Onu kitlelere tanıtan ise Türk fantastik sinemasının kült eseri Tarkan serisi oldu.

İSMET GÖNÜLLÜ, İSTANBUL

Yeşilçam tarihinin tozlu raflarını karıştırdığınızda, karşınıza bazen sadece bir yüz değil, koca bir bilmece çıkar. 1960'ların sonunda Türk sinemasına İsveç'ten bir rüzgar gibi giren, platin sarısı saçları ve melankolik bakışlarıyla hafızalara kazınan Eva Bender, bu bilmecelerin en büyüğü belki de.

Gerçek adı Eva Abrahamson olan Bender, Türkiye macerasına bir gece kulübü dansçısı olarak başladı. Ancak dönemin yönetmenleri bu *"Kuzeyli güzelliği"* fark etmekte gecikmedi. Onu kitlelere tanıtan ise Türk fantastik sinemasının kült eseri Tarkan serisi oldu.

Özellikle *'Tarkan: Viking Kanı'* filminde hayat verdiği *'Ursula'* karakteriyle, o dönem jenerasyonunun ilgisini çekti. Kartal Tibet ile yakaladığı kimya, onu sadece bir *"yabancı aktris"* olmaktan çıkarıp Yeşilçam'ın aranan yüzlerinden biri haline getirdi.

Eva Bender'in hayatındaki en şaşırtıcı duraklardan biri, Halit Refiğ ile yaptığı evililikti. Ancak bu evlilik, Bender'in iç dünyasındaki fırtınaları dindirmeye yetmedi. Kısa süre sonra yollarını ayırdılar. Refiğ'den ayrıldıktan sonra Bender için işler hem profesyonel hem de ruhsal anlamda zorlaşmaya başladı.

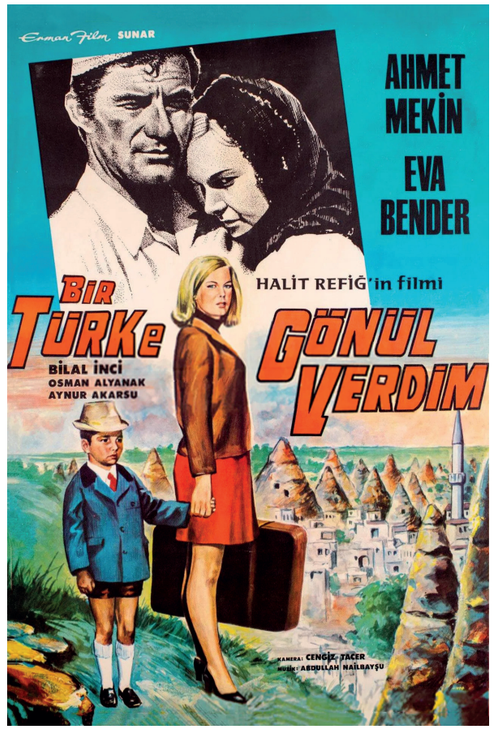
Boşanma sonrası ağır bir depresyon geçirdiği ve intihar girişiminde bulunduğu iddia edildi. Hatta Eva Bender hakkında, hem İstanbul'da hem de İsveç'e döndükten sonraki dönemlerde çok sayıda intihar girişimi haberi çıktı. Bu girişimlerin her birinde *"öldü"* haberleri yayıldı; ancak Bender yıllar sonra yeniden ortaya çıktı.

Boşandıktan sonra, iddialara göre sinema dünyasında etkili bir isim olan Halit Refiğ, Bender'in Yeşilçam'da iş bulmasını engelledi. O da parasız kalınca İsveç'e döndü.

Yıllarca öldüğüne dair haberler çıksa da, bunlar hiçbir zaman resmi olarak doğrulanmadı.

Eva Bender, sadece güzel bir yüz olduğu için değil; Yeşilçam'ın o samimi ama kimi zaman acımasız dünyasında *"yabancı"* kalmanın kırılganlığını temsil ettiği için unutulmadı.

O'na Bender ismini de Halit Refiğ koymuştu. Refiğ, Bender'in çok uygun bir sinema karakteri olacağını keşfettikten sonra ona bir isim bulmak için İsveç tarihini karıştırdı ve

Türklerle İsveçlilerin ilk defa ilişki kurduğu yer olan ve bugün Moldova sınırları içinde bulunan Bender şehrinden ilham alarak ona Bender soyadını verdi.

Tarih kitaplarında geçen meşhur Bender Kalesi, bugün Moldova sınırları içerisindeki Dinyester nehri kıyısında yer alır. Burası Kanuni Sultan Süleyman döneminde Osmanlı topraklarına katılmış ve Osmanlı'nın kuzeydeki en stratejik *"serhad"* (sınır) kalelerinden biri haline gelmişti.

İsveç Kralı XII. Karl, Ruslara yenilince bu kaleye sığınmış ve yıllarca burada kaldığı için kendisine Osmanlılar tarafından *"Demirbaş"* lakabı takılmıştır.

Aslında *"Bender"* kelimesi Farsça kökenlidir ve *"liman"* veya *"ticaret merkezi"* anlamına gelir. Bu yüzden Orta Doğu ve

Orta Asya'da bu ismi taşıyan başka yerler de vardır. Mesela Bender Abbas, İran'ın en önemli liman şehirlerinden biridir. Bender Seri Begavan: Brunei Sultanlığı'nın başkentidir.

O, Türklerin Viking kızıydı. Bugün hala Tarkan filmlerini izleyen her kuşak, o buz mavisi gözlerdeki hüznü fark ediyor. Eva Bender, Türk sinemasının en parlak ama en kısa süren kuyruklu yıldızlarından biri olarak, sırlarıyla birlikte tarihteki yerini koruyor.

Eva Bender'in Türk sinemasındaki varlığı, özellikle de *"Bir Türk'e Gönül Verdim"* (1969) filmi, 1960'larda başlayan Almanya'ya işçi göçü ve bu göçün yarattığı sosyokültürel şokla doğrudan bağlantılıdır.

"Bir Türk'e Gönül Verdim" filmi Halit Refiğ'in Türk sinema tarihine attığı çok önemli bir imzadır. Refiğ denilince akla gelen ilk şey *"Ulusal Sinema"* kavgasıdır. Refiğ; Türk sinemasının Batı'yı taklit ederek değil, kendi halkının değerlerinden, tasavvufundan ve tarihinden beslenerek var olabileceğini savunurdu. Refiğ, *"Bir Türk'e Gönül Verdim"* filminde İsveçli Eva'yı alıp Kayseri'nin göbeğine, köylülerin arasına koyarken aslında bir deney yapıyordu: *"Batılı bir insan, bizim o hor gördüğümüz Anadolu irfanı karşısında ne yapar?"* sorusunun cevabını arıyordu. Refiğ, 1964'te çektiği *'Gurbet Kuşları'* ile köyden kente göçü anlatmıştı; 1969'daki bu filmle ise rotayı dışarıya, Almanya'ya çevirdi. Ama o, meseleye sadece *"ekmek parası"* diye bakmadı. Refiğ, Türk işçisinin Avrupa'da ezilmesini değil, aksine bir Avrupalının Türk kültürüne duyduğu hayranlığı işleyerek toplumsal bir özgüven aşılamaya çalıştı. Eva Bender filmde Müslüman olup *"Havva"* ismini aldığında, Refiğ aslında izleyiciye şunu diyordu: *"Kendi değerlerinize sahip çıkın, bakın elin kızı bile buna hayran."*